

קובץ
הערות וביאורים

בלקו"ש, בנגלה ובחסידות

מצורע
גליון לא (רל)

יוצא לאור ע"י

תלמידי בית המדרש דמוסד חינוך אהלי תורה

417 טראַי עוועניו • ברוקלין, ניו יארק

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים וארבע לבריאה

בס"ד עש"ק פ' מצורע תהי' שנת דברי משיח

ת ו כ ן ה ע נ י נ י ם

מ כ ת ב כ ל ל י

שייכות ר"ח ניסן לשנת העיבור ד
ר"ח כולל כל ימי החדש ד

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

מחוסר כפורים חסר בגמר הטהרה או שיש בו טומאה ה
הערב שמש ביולדת ז
סיבת התגלות החסדות בעיקבתא דמשיחא ט

נ ג ל ה

דורשים בהל' החג ל' יום קודם החג י

ח ס י ד ו ת

מימרת איוב "בראת צדיקים וכנ' יא
חילוק ד"אחד" ו"יחיד יא

ש י ח ו ת

הכרח הדבר ה' בהנברא יב
כלות הנפש אצל רבה ור"ז יד
בענין הנ"ל טו
שואלים ודורשים בהל' החג ל' יום קודם החג טז
קם רבה ושחט' לר"ז יז
לא הי' כלות הנפש אצל משה ואתרן יח
דר"ז הי' זקוק לבקשת רחמים דוקא יח
משלוח מנות ומתנות לאביונים היא משום אחדות יח
קם רבה ושחט' לר"ז יט
לימוד הל' פסח מי"ג אדר כ
היתר המצורעים לשבת ביחד כב
ג' ראשונות וג' אחרונות בר"ה ובכה"ש כב
ג' פסיעות לפני שמו"ע משא"כ בחזרת הש"ס כג
אמונה בדברים שעולם כמנהגו נוהג כג
קיום העולם אין שיון לשון "נס" כד
קם רבה ושחט' לר"ז כד
מדוע רבה לא עשה תשובה כה
מדוע הזמין רבה את ר"ז לשנה הבאה והרי התורה אמרה -
ושמרתם כה
כלות הנפש אצל אברהם המלאך כה

שואלים ודורשים בהל' החג ל' יום קודם החג..... כה
 סיפור דאדה"ז ורא"ה בנוגע "בייגל מיט פוטער" דהי' -
רק פעם אחד..... כו
קרחת וגבחת אם מטמאין בשער לבן..... ט
 ביום חתונתו זה מ"ת..... כז
 כהן איש החסד..... כז
 חיות טמאות לע"ל..... כז
 קם רבה ושחטי' ור"ז..... כח

ש ו נ ו ת

הבנת חידוש של מאמר חסידות (גליון)..... כט
 הערות ללקולו"י..... כט

ה י ו ם י ו ם

הערות ללוח היום יום..... ל
 כנ"ל..... לא

מ כ ת ב כ ל ל י

א. במכתב כללי ר"ח ניסן ש.ז. וז"ל: "אזוי ווי היינטיגס יאר איז א עיבור יאר...איז איצט ספעציעל די פאסענדע צייט אריינצוטראכטען זיך...". וממשיך "ספעציעל אין דעם ערשטען טאג פון ניסן וואס ביז דער טאג האט ב"ד געקאנט מעבר זיין דעם יאר...". עכ"ל.

מכ"ז משמע שר"ח ניסן יש לו שייכות מיוחדת לענין העיבור מאחר שעד יום זה יכולים לעבר השנה, וכשבא יום זה - ולא עיברו - ואין יכולים לעבר עוד, הרי"ז מבליט שייכותו לענין העיבור (עכ"פ באופן שלילי).

וא"מ כ"כ בשלמא בשנה פשוטה מוכן כהנ"ל, אבל בשנה זו שהיא שנה מעוברת הרי כשבא ר"ח ניסן אין לו שום שייכות לכאורה לגבי שנת העיבור שהרי כבר נתעברה השנה בהתחלת אד"ש.

ואולי אפשר לומר בפשטות דכשנת העיבור ברור השייכות דר"ח ניסן לענין העיבור שהרי זה בא בסמיכות ותכיפות הכי קרובה לחודש העיבור (ומאחר דבר"ח ניסן נצטוו על מצות קידוש החודש ועיבור השנים, מוכן ממילא שזהו זמן המתאים להתבונן בזה), אלא כוונת המכתב הוא דגם בשנה פשוטה שאין שם חודש העיבור, מ"מ יש לו (ג"כ) שייכות מיוחדת לענין העיבור (לא רק שביום זה נצטוו ע"ז, אלא) משום שעד יום זה היו יכולים לעבר (וככפנים).

אבל צ"ע אם המשך המכתב מתאים לביאור הנ"ל.

הרב אפרים פיקרסקי
- מנהל בישיבה -

ב. בהמכתב כללי דר"ח ניסן ש.ז. בהערה על מ"ש בפנים "ראש-חודש" :- "הכולל כל ימי החודש כראש הכולל כל איברי הגוף (עט"ר בתחלתו)".

[וראה עד"ז לקו"ש ח"ו ע' 409 הערה 5: "ראה עט"ר בתחלתו (וראה גם לקו"ת תבא מא, ג) לענין ראש השנה. ומזה מוכן גם לענין ר"ח"]

ולהעיר מלקו"ת ר"ה נח, סע"א ועד"ז עט"ר ספ"ב שכתוב שם מפורש בנוגע לר"ח עצמו "ונק' לכך ראש חדש שהוא חיות כללי לחדש וממנו מתחלק אח"כ לימים עד לשעות ולרגעים כו" - לשון הלוקו"ת ר"ה שם. ובעט"ר ספ"ב: "וכל חדש נחלק לל' יום דהיינו שכל יום דר"ח כולל בעצמו בהעלם כל הל' יום". עיי"ש [אבל גם שם בא לאחרי הביאור בהלשון ראש השנה].

א' מהתמימים

ל ק ו ט י ש י ח ו ת

ג. בלקו"ש פ' תזריע (סעי' א) מבאר פלוגת רמב"ם והראב"ד בגדר מחוסר כפורים, דלדעת הרמב"ם החסרון שלו הוא בעיקר מה שחסר אצלו גמר הטהרה הבאה ע"י הקרבת קרבנו, וכלשון הרמב"ם בכ"מ, אבל עצם הטומאה שמקודם כבר נפקע ממנו, ולכן סב"ל להרמב"ם דאם אכל קודש או שמש בעבודה אין בו חיוב מיתה, אבל לדעת הראב"ד, הגדר דמחוסר כפורים הוא דכ"ז שאינו מביא קרבנו נשאר בו מטומאתו הקודם, (ורק חלק ממנו נפקע, דעי"ז מותר באכילת תרומה) ולכן סב"ל דחייב מיתה, עיי"ש.

והנה לגבי מחוסר כפורים שנכנס למקדש פסק הרמב"ם (הל' ביאת המקדש פ"ג ה"ט) ד"אעפ"י שאינו לוקה מכין אותו מכות מרדות", ולגבי אם שמש במקדש פסק הרמב"ם (שם פ"ד הל' ד) דאעפ"י שעבודתו פסולה וחילל מ"מ ה"ז פטור ממיתה בדי שמים מהלאו דולא יחללו וגו' (כבטבול יום שחייב מיתה משום לאו זה), ולגבי אכילת קודש פסק (הל' פסולי המוקדשין פ"ח ה"ד) דבין טבול יום ובין מחוסר כפורים לוקין, אבל אין בהם חיוב כרת, כיון דאין כל טומאתו עליו עיי"ש.

ומקשים ע"ז דמאי שנא דלגבי כניסה במקדש פסק הרמב"ם דפטור לגמרי מה"ת, ובאכילת קודש פסק דלוקה? ועוד דמאי שנא דלענין אכילה טבול יום ומחוסר כפורים הם שוים, ולגבי עבודה הנה טבול יום חייב מיתה, ומחוסר כפורים פטור? ועי' בס' הר המור"י שם, ובשו"ת אוהל משה ח"א סי' י', ובס' משנת ראשונים שם, ובמהר"ם שיק על המצוות מצוה קס"ח ובלבוש מרדכי (קדשים) סי' ד', ועוד.

ולפי הביאור בהשיחה בשיטת הרמב"ם דמחוסר כפורים נפקע ממנו טומאתו הקודם, אלא דאכתי לא נגמרה טהרתו, לכאורה אפשר לבאר בזה עפ"י מ"ש הגר"ח (מובא בחי' הגרי"ז על הרמב"ם הל' פרה אדומה, ובחידושי הגר"ח על הש"ס ע' ע"ד) דמבאר רדין אכילת קודש תלוי בפסול הגוף, ולכן שייך בזה לומר דערל כטמא, דאף דאין בו טומאה בפועל מ"מ ה"ה פסול לאכול קודש, אבל האיסור דביאת מקדש תלוי בטומאה בפועל, דעיקר איסורו הוא מה שמכניס טומאה להמקדש, ולא משום דהגברא פסול לביאת מקדש, ומחוסר כפורים נהי דרחמנא שווי' כטמא לענין פסול הגוף, אבל לענין טומאה ממש אין דינו כטמא, (ומביא ראיה לזה מהסוגיא דיבמות עכ"ב, דמוכח משם דאיסור ביאת מקדש תלוי בטומאה ממש, עיי"ש), והיינו דהא דטמא אסור באכילת קדשים אין זה משום דבאכילתו מטמא את הקדשים, אלא דהתורה פסלה אותו לאכול בקדשים, וכל ששם טמא עליו אסור לאכול קדשים, ולכן במחוסר כפורים אף שאינו טמא גמור, אבל כיון שיש עליו שם ופסול טומאה ה"ה

לוקה על אכילתו, אבל לענין ביאת מקדש דכל יסוד האיסור הוא דאסור להביא טומאה למקדש משום ד"ולא יטמאו את מחניהם", ואין זה פסול בגוף האדם, ולכן כזה לא מספיק מה שיש עליו שם טמא, אלא בעינן שיהא טמא בפועל שיכול לטמאות, עיי"ש בכ"ז בארוכה, ועי' גם בס' משאת משה פסחים סי' מ"ד, שהביא דבריו.

ובפשטות, ביאור זה מתאים לפי השיחה, דלענין אכילה אף דהטומאה שלו בפועל נפקע, מ"מ כיון דלא נגמר עדיין טהרתו, לכן עדיין יש עליו פסול הגוף לאכול קודש, ולכן לוקה, אבל לענין כניסה במקדש דיסוד האיסור הוא ולא יטמאו מחניהם וכו', לכן כיון דאין עליו טומאה בפועל, אינו חייב כלל מה"ת.

ולענין טבול יום, אפשר לומר בזה עפ"י מ"ש האגלי טל בהקדמתו וז"ל: ...מאימתי קורין את שמע בערביין משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתם, ואינו מוכן התלי' זה בזה, ואמר א"א ז"ל דענין הערב שמש שהצריכה התורה דאף אחר שטבל מ"מ מאחר שהי' טמא באותו היום נשאר בו רושם טומאה כל היום, ובהערב שמש שבא יום אחר שלא הי' בו טומאה נסתלק גם הרשימה, וכאשר הוא בטומאה כן הוא לעומתו בקדושה כשמקבל עליו עומ"ש שחרית אף שאח"כ אין מחשבתו בזה מ"מ נשאר בו רושם קבלת עומ"ש כל היום, ובערב שבא יום אחר נסתלק גם הרשימה, וצריך לקבל עליו עומ"ש מחדש, עכ"ד פי חכם, ומצאתי כדבריו בפע"ח שער מנחה פ"א כו' עכ"ל. ועי' בפרדס יוסף פ' אמור כב, ז, שהביא דבריו, (ועי' בלקנ"ש ח"ד פ' תצא בענין מצות אי"צ כוונה).

ויש להביא קצת ראיי' לזה ממ"ש רב נסים גאון בריש מסכת ברכות לגבי טבול יום וז"ל: כיון דטביל קלשא לי' טומאתו ואינו זז מזה הענין עד שיבא אליו השמש ויצאו הכוכבים אז יהא מותר כו' עכ"ל.

דלפי ביאור זה אפ"ל דנשאר עליו רשימה מטומאתו הקודם באופן חיובי וי"ל דלכן חייב מיתה בכניסתו למקדש, מצד הדין דולא יטמאו וכו', אבל לענין אכילה שם יש גזה"כ דאינו חייב אלא א"כ יש כל טומאתו עליו, ולכן שם אינו חייב מיתה אלא לוקה.

ואכתי צריך ביאור בהדין דשמש במקדש דטבו"י חייב מיתה כיד"ש מצד ולא יחללו, ומחוסר כפורים אף דחילל ועבודתו פסולה מ"מ פטור, כמ"ש הרמב"ם, דלפי הנ"ל י"ל דעצם הלאו דולא יחללו קאי כשעובד בטומאה בפועל, דאז עובר על לאו זה שמחלל מצד טומאתו בפועל, וחייב מיתה, אבל מחוסר כפורים דאין בו טומאה בפועל, אינו עובר ממש על לאו זה ולכן פטור, אבל מ"מ סו"ס ה"ז ענין של חילול, כיון דחסר

אצלו גמר טהרתו, ומשום זה עבודתו פסולה, ואכתי צריך לעיין בזה יותר.

ועל מ"ש באגלי טל בענין הערב שמש כג"ל, לכאורה יל"ע מהערב שמש דיולדת, שהיא טבולת יום ארוך, דלכאורה לפי טעמו דזהו משום דרשימת הטומאה נשאר על כל היום גם אחר הטבילה, א"כ למה חל עלי' ההיתר דהערב שמש רק בלילה שלפני הבאת כפרתה, והי' צ"ל בהערב שמש של אותו היום שטבלה?

ועי' לקו"ש ח"ז ע' 87 הערה 39 שמחלק בין הערב שמש דיולדת, להערב שמש של כל טבול יום (גם של מחוסר כפרה) דטהרת כל טבו"י תלו"י בהערב שמש מצ"ע, אבל ביולדת - בהערב שמש של יום הארבעים דאז בא הזמן שיכולה להביא כפרתה, עיי"ש, ולפי"ז יש לתרץ האגלי טל דיולדת שאני, אבל בכל טבול יום שההערב שמש פועל מצ"ע שפיר א"ש ביאורו. אבל מ"ש בההערה הוא רק לפירש"י על התורה, כי ברש"י יבמות עד, ב, בד"ה כיון משמע דבכל מחוסרי כפרה הנה ההערב שמש פועל רק משום דאז ראוי להביא קרבן, עיי"ש. ולפי"ז אפ"ל שישנם ב' גדרים בהערב שמש א) בטבול יום סתם שאינו צריך קרבן, דבזה אפשר לומר ביאורו של האגלי טל דהלילה פועל שנסתלק הרשימה. ב) בטבול יום שצריך כפרה, דבזה אפ"ל דלא מספיק בזה דנסתלק הרשימה, אלא דבעינן ג"כ להזמן שיהא ראוי להביא קרבן, ואף שאי אפשר להקריב בלילה, הרי עיכוב זה הוא ענין צדדי ואריא הוא דרביע עלה, כמ"ש בההערה שט, ולפי"ז לא קשה על האגלי טל מיולדת, כי במחוסרי כפרה בעינן ג"כ שיהיו ראויים להביא קרבנם, ולכן ביולדת בעינן לליל מ"א.

ב) בסעי' ב' כתב וז"ל: עפ"ז איז מובן לשון רש"י (אין ד"ה בכל קודש) "לרבות את התרומה (אז זי טאר ניט עסן תרומה אין די ל"ג ימים) לפי שזו טבולת יום ארוך שטבלה לסוף שבועה ואין שם מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום הארבעים שלמחר תביא את כפרת טהרתה"? - דלכא' למאי נפק"מ צו מדגיש זיין "שלמחר תביא את כפרת טהרתה"? - נאר דערמיט מיינט רש"י צו זאגן, אז כשם ווי לגבי אכילת קדשים (אבער זי דער חיוב הקרבן האלט איר אפ פון אכילת קדשים) (אבער זי איז ניט טמא), עד"ז איז אויך בנוגע לאכילת תרומה אין די ל"ג ימים, אז דאס איז (ניט דעפאר וואס זי איז טמא, נאר) צוליב דעם וואס דער חיוב כפרת טהרתה האלט איר אפ און דערלאזט ניט אז דער הערב שמש פון די פריערדיקע טעג (פאר דעם הערב שמש של יום הארבעים) זאל מתיר זיין לאכילת תרומה, עכ"ל. ועי' ג"כ בלקו"ש ח"ז שם.

ויש להעיר במ"ש רש"י כיבמות עד, ב, בד"ה כיון שמלאו ימי' וז"ל: ארבעים לזכר ושמונים לנקבה טהרה והוא הערב שמש שלה, דמשעת טבילה לסוף שבעה לזכר ושבעה לנקבה עד אור הבאת קרנותי' ליום מחר, היא נקראת טבולת יום ארוך, דומיא דכל מחוסרי כפרה הנקראים טבולי יום ארוך משעת טבילתם עד הערב שמש דליל הבאת קרבנותיהם למחרת, עכ"ל. (ועי' בהגהות הג"מ שמחה מדעסוי שכתב דיש כאן ט"ס, וצ"ל הנקראים טבולי יום משעת טבילתם כו' דלא שייך לומר בהם "ארוך").

הרי דגם שם כתב רש"י דזהו לילה של תבאת קרבנה, ושם הרי זה לשיטת הש"ס דהל"ג ימים הם ימי טומאה (וראה הערה 29), וא"כ שם לכאורה א"א לפרש ביאור הנ"ל ככוונת רש"י, ועכצ"ל דכוונתו לבאר דלא נימא דהערב שמש הוא בליל טבילתה, אלא דהוא בליל שלפני הבאת כפרה, כמו שהדין הוא בכל טבולי יום הצריכים כפרה דההערב שמש חל משום שלמחר הוא יום הקרבת הקרבן, (ועי' בשו"ת יכין ובוועז ח"א סי' צ"ה), וא"כ הרי אפשר לומר דגם הכא כוונת רש"י כן, דכוונתו לבאר למה בעינן להערב שמש שבסוף יום ל"ג, ולא מספיק ההערב שמש שביום טבילתה. (ואף דכאן הרי כבר כתב רש"י בזה "של יום ארבעים" ולמה צריך להמשיך "שלמחר תביא כו'") אבל הרי אפ"ל דכוונתו לבאר טעם הדבר כנ"ל).

ועי' ג"כ בקובץ מורי' שנה תשיעית גליון ג-ד, שמביא שם השמטה מפירש"י למסכת ברכות, ושם ב, א, מביא רש"י ד"ה כפרה לא מעכבא וז"ל: טומאה שטהרתה תלויה בקרבן, כגון זה וזבה ויולדת ומצורע אין כפרתן מעכבתן אלא משבא השמש לליל שיביא קרבנו למחרת מיד מותר לאכול תרומה, עכ"ל. הרי דגם הכא הדגיש רש"י דזהו ליל שיביא קרבנו למחרת, ומבאר שם בהערות דלכן כתב רש"י שיביא קרבנו למחרת, משום יולדת, דלא נימא דהוא הערב שמש בלילה שלאחר טבילתה, אלא דבכל אלו בעינן להערב שמש של לילה שלמחר יביא קרבנו וכן"ל.

ומביא מ"ש הצ"ח בברכות ב, א, בד"ה ולתני (צוין בח"ז שם) דרוצה לדייק מרש"י דיבמות דבעינן דלמחר תוכל להביא כפרה בפועל, אבל אם חל ליל מ"א בליל שבת לא חל עלי' ההיתר דהערב שמש, אבל הצ"ח מסיים דמלשון הגמ' ד"אין כפרתו מעכבתו" משמע דאי"ז עיכוב כלל, ובחי' הרי"מ יו"ד סי' ט"ו כתב דכהן מצורע שאין לו בזהו יד אינו מאכיל עבדיו בתרומה, שהוא אינו אוכל לפי שאין לו טהרה עולמית, ובכלי חמדה פ' מצורע אות ג' מביא שהאבני נזר תמה

ע"ז דהרי מחוסר כפורים אוכל בתרומה? והשפת אמת תירץ דבעינן שלמחר יהי' ראוי להביא בפועל כפרתו, וכהן זה לא יוכל להביא כפרתו בפועל, ודייק זה מדברי רש"י הנ"ל על התורה דלמה הוצרך רש"י להוסיף "שלמחר תביא את כפרת טהרתה", דהא אף אם לא הביא קרבן למחר מותרת לאכול תרומה כלילה, ואמר השפ"א דמוכח שגם לאכילת תרומה בעינן שתהי' ראוי' בפועל להביא קרבן, ובמילא לא קשה על החידושי הרי"מ, ועי' בס' משכנות לאביר יעקב ח"ב ע' נ"ד בארוכה אם בעינן ראוי בפועל או לא, עיי"ש בקובץ מורי' בארוכה, ושם מביא ג"כ ביאור הנ"ל בכוונת רש"י עה"ת מלקו"ש ח"ז.

ולפי הביאור שבלקו"ש דכוונת רש"י במ"ש שלמחר תביא כו' הוא לבאר דאינה טמאה, אלא שיש עיכוב כמו שהקרבן מעכב לגבי קדשים, מובן דלפי"ז אין שום ראי' מכאן למ"ש השפ"א, דבעינן ראוי בפועל, כיון דהכוונה הוא לענין אחר.

ג) כמה שהובא בשיחת קודש דש"פ תזריע פ' החודש שהתורה תמימה הקשה ברש"י יג,מ, דלמה כתב רש"י "בשער לבן", יש להעיר דגם המנ"ח במצוה קס"ט הקשה כן על רש"י ונשאר בצ"ע, ויש להעיר ג"כ במ"ש בס' רש"י על התורה (לר"א ברלינר) וז"ל: בשער לבן, אינו בכת"י ובדפוסים מוגהים, והוספת תלמיד טועה הוא שהרי שנינו בנגעים פ"ג מ"ו ופ"י מ"י שמטמא רק בשני סימנים, במחי' ובפסיון ונפקי לה גם בתו"כ מקרא עיי"ש, עכ"ל, אבל מהשיחה מכואר דכן הוא באמת הגירסא ברש"י.

הרב אברהם יצחק ברוך גערליצקי
- ר"מ בישיבה -

ד. בלקו"ש חלק ז' עמוד 206-7 בשיחה לב' ניסן שואל מדוע בדורות האחרונים של עקבתא דמשיחא שנפלה סוכת דוד עד בחי' רגלים ועקבים וה"ה דור יתום כי החשך בו הוא כפול ומכופל ואיך יתכן שדוקא דורות הללו זכו לגילויים נעלים כאלו של התגלות חסידות באופן של יתפרנסון משא"כ דורות תנאים ואמוראים והגאונים וראשונים לא זכו לזה?

ומתרץ עפ"י מ"ש (בקהלת ג, יא) "את הכל עשה יפה בעתו" ואחז"ל ראוי הי' אדה"ר שתנתן התורה ע"י כו' חזר ואמר אני נותן לבניו - ז.א. שכל דבר שהקב"ה עושה זה בעת היפה וכן בנוגע לעניינינו מכיון שהעולם לא הי' זקוק לזה עד עכשיו ודוקא עכשיו זה הזמן של עקבתא דמשיחא ולכן זה הזמן דוקא להתגלות.

ויש להוסיף ביאור בזה ע"פ מש"כ בלקו"ש חלק א' ע' 247 בשיחה לחג הפסח שרוב נשמות בדורות אלו אינם נשמות חדשים אלא גלגול ובעת שנשמה עושה דבר טוב (מצוה) בגלגול הקודם זה מציאות נצחי הטוב נשאר ולכן כשמגיע ענין בעבודה לקיים ומצד הכחות שלו וענינים שלו הוא לא רואה שהוא יוכל לקיים את זה עם כוחותיו בגלגול זה ע"ז הוא צריך לדעת שהדברים הטובים שלו מהגלגול הקודם הם דבר נצחי והם יכולים לעזור לו בעבודה שלו וזה יכול לעזור לו לא רק בשכל ומדות או כוחות פנימים אלא גם במחשבה דבור ומעשה שלו וענינים חצוניים בחיי היום יום.

משא"כ הרע של הגלגול הקודם אין לזה קיום היות וזה רק העלם והסתר ובפרט עם הוא כבר קבל עונש הממרק כגשמיות או ברוחניות על זה מה שהוא עשה או שהוא עשה ע"ז תשובה אז בודאי שהרע כבר התבטל ומכל שכן תשובה מאהבה שזדונוֹת נעשים כזכיות והטוב שבגלגול הקודם כתוב בתניא ע"ז בפרק כה וז"ל: "ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד".

ומסיים שם וז"ל: און דאס איז אויך אן ענטפער צו די וואס פרעגן, ווי קען דאס זיין אז די פריערדיקע דורות האבן ניט זוכה געווען צו גילוי המשיח און איצטער וואס אכשור דרא בתמי' וועט מען זוכה זיין צו גילוי המשיח - איז דער ענטפער אויף דעם, אז אין איצטיקן דור איז דא אויך דער טוב פון די פריערדיקע דורות כנ"ל דערפאר וועט מען איצטער דוקא זוכה זיין לכיאת המשיח במהרה בימינו.

ועפ"ז יובן מדוע דוקא בדורות אלו נתגלה תורת החסידות משא"כ בדורות שלפנ"ז היות ומצטרף לזה הטוב מהגלגולים הקודמים של כל אחד ואחד.

אברהם ישעי' הולצברג

נ ג ל ה

ה. בשו"ע אדה"ז הל' פסח סתכ"ט ס"א כותב הטעם לזה "שיתחילו הדרשנים לדרוש ברכים הלכות הרגל שלשים יום לפני הרגל" הוא "כדי להזכיר העם את הרגל שלא ישכחו להכין בהמות הכשרים לקרבן ויהי' להם שהות כל ל' יום".

ולכאורה, כמו שבשעה ש"תקנה זו לא נתבטלה מישראל" (שם ס"ב) הרי הטעם הוא "כדי שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשו", כמו"כ הל' לכאורה צ"ל "בזמן שבהמ"ק הי' קיים".

מובן, שע"ז שהדרשנים דורשים ברבים הלכות החג, מזכירים ע"ז שלא ישכחו להכין וכו'. אבל לכאורה ה' ענין זה צ"ל בכדי "שיהיו בקיאים בהלכותיו וידעו המעשה אשר יעשון".

משה מנחם מענדל איידעלמאן
- תות"ל 770 -

ח ס י ד נ ת

ו. בתניא פ"א "וגם להבין מה שאמר איוב (ב"ב פ"א) בראת צדיקים בראת רשעים כו"י עכלה"ז. ומקשה ב"ליקוטי ביאורים בספר התניא", דאיך מביא ראי' ממימרת איוב "בראת כו"י", הא איוב כפר כשאמר זאת, (כמ"ש מהרש"א ב"ב דף ט"ז ע"א), ומוכיח התם שאדמוה"ז לא סב"ל (כהמהרש"א) שאיוב כפר כשאמר כן, ומביא ראי' ממימרת ר' יוחנן (בסוטה דף כב, א) "למדתי יראת חטא מבתולה כו' שאמרה בראת צדיקים כו' שהיא בודאי האמינה כו' ובפרט ר"י שלמד יר"ח מזה כו"י", ע"כ.

ולכאורה קשה, למה לא הביא אדמוה"ז מימרת ר"י תמורת מימרת איוב, הא סו"ס כפר בתח"מ (כמ"ש שם), והכופר בתח"מ ככופר בכל התורה כולה, והכפירה בתח"מ ה' קודם המימרא ד"בראתה כו"י" כדמשמע מסדר המקראות.

ישראל אליהו באקמאן
- תלמיד כמתיבתא -

ז. בד"ה מושיב יחידים כיתה שכת הגדול תרס"ח (שי"ל ז"ע כסה"מ - ליקוט), מבואר החילוק דיחיד ואחד וז"ל: דמתיבתא יחיד לא היינו יודעים רק ההתאחדות דמהותו ועצמותו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ושהוא יחיד ומיוחד בעצמו וכן הוא בורא עולמות ג"כ, אבל העולמות הם בבחי' מציות יש בפני עצמם, וע"ז מורה תיבת אחד שהוא מיוחד מצד העולמות כו' עי"ש.

וכמדומה לי, שהביאור בתיבת יחיד כמאמר שם אינו רגיל כ"כ בדא"ח (עכ"פ לפענ"ד), ולדוגמא בדרמ"צ שרש מצות התפלה פי"ח מבואר בביאור האחדות דיחיד "משא"כ לגבי הקב"ה בכבודו ובעצמו שהוא יחיד ומיוחד הרי הוא רם ונשא כו' מגדר גשמיות ורוחניות כו' פי' שבחי' גדולה וגבורה וכו' בטלים לו ית' שאינו נק' בשם גדולה וגבורה כלל כי כל

בשמים ובארץ פי' שהכל בטלים אליו ית' ולפניו כחשיכה כאורה ומעלה ומטה שוין כי מהו"ע נמצא למטה כמו שנמצא למעלה ממש בלי שום חילוק ושינוי כלל כו' כי אינו בבחי' וגדר עלמין כלל כו' ונמצא מובן שהקב"ה כמו שהוא מצד מהותו ועצמותו נק' יחיד והוא לבדו הוא" עיי"ש בארוכה שמבאר דזהו החילוק בין יחיד ואחד, שדוקא מצד התלכשותו בו"ק בעולמות כו' שייך לומר אחד שהם בטלים כו', משא"כ מצד מהו"ע ית' בחי' יחיד אין שום מציאות לעולמות כנ"ל. ועד"ז עי' ד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט ס"ז ח' החילוק דאחד שהוא כמו שהאוא"ס יש לו שייכות אל העולמות ושם שייך לומר שהעולמות אינם תופסים מקום, אבל בעצמות א"ס שאינו בערך העולמות ואינו כגדר העולמות כלל הרי שם אינו שייך לומר גם זה מה שהעולמות אינם תופסים מקום כלל וזהו"ע יחיד שהוא מיוחד בעצם שאינו בערך ובגדר העולמות כלל, ועד"ז נמצא בכ"מ.

ולכאורה הוא דלא כמבואר בד"ה מושיב יחידים דמצד בחי' יחיד "העולמות הם בבחי' מציאות יש בפני עצמם".

שוב ראיתי בתו"א פ' וראא (נה, סע"ב ואילך) שם מבואר התוכן והענינים דד"ה מושיב יחידים הנ"ל (ואולי זהו המקור והיסוד לד"ה הנ"ל), ושם מפורש לגבי בחי' הגילוי שבזמן הגלות. "דסליק קוב"ה לעילא לעילא דהיינו לגבי בחי' מהותו ועצמותו בחינת יחוד ומיוחד שאינו כגדר עלמין כלל ואינו שורה ומתגלה יחודו ואחדותו בתחתונים "משום דבזמן הגלות אינו נראה יחודו ית' בהתגלות ונראה כאילו העולם דבר ויש בפני עצמו", עיי"ש

ונראה לכאורה דהמדובר בשני בחי' ומדרי' בבחי' יחוד, ואף שאפשר לתווכך גם מצד ההסכרה והגיון, דבאמת מדובר בענין ומדרי' אחת ככל המאמרים הנ"ל, אלא שבד"ה מוציא אסירים, מפרט דמכיון דבחי' יחוד הוא האחדות שמצד מהותו ועצמותו הרי אף שקמי' אין שום מציאות לעולמות הרי מצד העולמות הם בבחי' מציאות יש בפני עצמם (וכמבואר בכ"מ העילוי כאחדות כמו שהוא מצד העולמות נכראים לגבי האחדות כמו שהוא מצד למעלה - מצד אלקות), אבל יותר נראה דמדובר בכ' בחי' ומדרי' ביחוד,

ואני אמרתי בחפזי ויש להאריך בזה.

הרב י. גיטעסמן
- ברוקלין נ.י. -

ש ל ח ו ת

ח. בשיחת ש"פ תזריע מכה"ח ניסן, נתבאר דמה שמבואר

בשהיות"א שצריך להיות הדבר הוי' תמיד בהיש הוא רק לאחר שעלה ברצונו ית'; אבל לפני"ז, לפני שישנם הגדרים דאין ויש - אין שום הגבלות, מי יאמר לו תעשה, והוא ית' הוא נמנע הנמנעות, וביכלתו ית' ליתן כח בהיש שיתקיים מעצמו. ונתבאר ע"ז ב' דוגמאות מטעמי הבריאה, ומהמספר דספירות - עי"ש בארוכה.

ולכאורה דורש ביאור: עפ"י הנ"ל הרי יתכן שהנברא יהי' (לכאורה) באמת מציאות נפרד מאלקות, ואין זה מתאים עם אחדות הוי' להיות מציאות נפרד באמת מאלקותו ית'?

ואולי אפשר לכבאר זה בהקדים מה שהובא בהשיחה "שהוא ית' הוא נמנע הנמנעות, ושהמדובר הוא לפני שישנם הגדרים דאין ויש", שי"ל בזה:

המושג של נמנע הנמנעות הוא (לכאורה): מכיון שכל הגדרים הם מחודשים, וכל המושגים הם מחודשים, לכן ביכלתו ית' לשנותם, ולדוגמא: הכלל שדבר שלם הוא יותר מחלק הדבר - ה"ז גדר שנתהוה וביכלתו ית' לעשות אשר החלק יהי' יותר מהדבר שלם. או דוגמאות הרגילים פילא בקופא דמחטא, ורוכב ובכלי רוכב ובבת אחת. ועוד.

ואולי עד"ז הוא בכל סדר ההשתלשלות: הגדרים ד"אין" ו"יש" הם גדרים מחודשים. כלומר: מה שהאין הוא דבוק בהמאור ומעין המאור וקיים בקיום עצמי יהי' באופן אחר, היינו, שהאין יהי' בדיוק באותו האופן כמו שהוא עתה ובכל זה יהי' בו גדרים אחרים. ועד"ז בנוגע להיש שיתכן להיות אשר היש יהי' בדיוק באותו האופן כמו שהוא עתה, ובכ"ז יהי' הגדרים שלו שלא להיות הוה ונפסד, ויהי' קיים בקיום עצמי וכו'. (ואולי י"ל שזהו ג"כ הכוונה במ"ש באחד ממכתבי כ"ק אדמו"ר שליט"א אשר יכול להיות בלי גבול בכמות, אף שכל גדר הכמות הוא גבול - כי כשם שמצד נמנע הנמנעות יתכן אשר שתיים בצירוף של עוד שתיים יהי' הסך שלהם חמש, עד"ז יתכן ג"כ שהסך הכל שלהם יהי' בלי גבול. ואכמ"ל בזה).

ועפ"ז מובן, אשר בה"אין" יתכן להיות הצמצום כפשוטו - גדרים של מציאות בענין שבכלתי מציאות; ועד"ז לאידך שהיש יהי' קיים מצ"ע, גדרים של כלתי מציאות בענין שבמציאות.

[ולמעיר שלכאורה עפ"ז יתכן שהדירה יהי' בעליונים, והתחתונים יהיו ירידה מאור פניו].

ועפ"ז יש לכבאר איך שגם כאשר יהי' קיים מצ"ע לא יהי' מזה סתירה לאחדות הוי' - כי אז יהי' היש גופא, כביכול אלקות, וע"ד מ"ש הראב"ד שיתכן שהוא ית' יהי' גשם, כי מצד נמנע הנמנעות יתכן שיתלבש בגשם (עיין לקו"ש חט"ו

ע' (79).

כלומר: מה שהיש אינו בסתירה לאחדות הוי' כפי שהוא לאחר שעלה ברצונו הוא מצד שאלקותו ית' הוא המהוה אותם ומבלעדו אין שום מציאות כלל וכלל; אבל יתכן (לפני כל הגדרים כו') שמציאות היש גופא יהי', כביכול, אלקות.

ולאידך י"ל שדוקא עפ"י המבואר בשיחה הנ"ל מתוסף עומק מיוחד בביאור ענין אחדות הוי' המבואר בשהיוה"א:

כפי שלומדים בפשטות הרי מה שהאין צריך להוות את היש תמיד הוא מצד שאין כח בהיש להיות קיים בקיום עצמי, ועד"ז למעלה מצד שלית אתר פנוי מיני', אשר עפ"י הרי אילו יצוייר שימצא תרופה עבור שני ענינים הנ"ל הרי יתכן שהיש יהי' קיים מצ"ע;

ואילו לפי המבואר בהשיחה שזהו מצד שכן עלה ברצונו הרי לא יתכן להיות באופן אחר.

וע"ד המבואר בלקו"ש בכ"מ בנוגע להבחירה בתומ"צ, ובנשמות, ואכ"מ.

ש.ב.ש.ה.

- ברוקלין נ.י. -

ט. כהתוועדות דש"פ שמיני ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א בארוכה סיפור הגמרא במגילת ז', ב' רבה ור' זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום (נשתכרו) קם רבה שחטי' לר' זירא כו', ע"פ הסיפור מר' אברהם המלאך ואדה"ז, שהמלאך מצא את אדה"ז כשהוא אוכל א בייגל מיט פוטער, ואדה"ז אמר שהרגיש שעוד מעט הי' מגיע לכלות הנפש, ולכן הוכרח לאכול בייגל מיט פוטער וכו'. וע"ד הענין בנדב ואכיהו דשתויי יין נכנסו למקדש שמורה על גודל ועוצם הגילוי בפנימיות התורה עד למצב של כלות הנפש, ועד"ז הי' אצל רבה ור' זירא שרבה גילה לר' זירא עניני סודות ורזין דתורה נעלים ביותר ומפני שר' זירא לא הי' יכול להכיל הגילוי כו' פעל עליו כלות הנפש עיי"ש בארוכה.

והנה סיפור הגמ' ע"ד רבה ור' זירא הרי"ז הקיום דמצות לבסומי בפוריא, ויש להעיר מלקו"ש חט"ז ע' 370 ואילך שכ"ק אדמו"ר שליט"א מבאר דברי הרמב"ם בהל' מגילה ע"ד החיוב בעד דלא ידע כיצד חובת סעודה זו שיאכל כו' ושותה יין עד שישתכר וירדם בשכרותו דמכיון שפורים הי' קיימו מה שקבלו כבר, גמר קבלת התורה ומכיון שתורתו של הקב"ה הבל"ג א"א שיושג בנברא מוגבל, ולכן במ"ת על כל דיבור פרחה נשמתו, עד"ז הוא בנוגע "הדר קבלוהו בימי

אחשורוש שהוצרך להיות ביטול השגה ודעת עד להפשטת הגשמיות וע"ד מש"כ אדה"ז בשו"ע אופן התפלה דחסידים ואנשי מעשה, עיי"ש בארוכה.

שוב נתבאר בהתוועדות דש"פ תזריע, דהמדובר בביאור הסיפור דרבה ור' זירא אינו כהתפשטות הגשמיות שמבאר אדה"ז בנוגע לתפלה (והראי' שלא מצינו שלאחר התפלה יצטרכו בייגל מיט פוטער, עיי"ש).

היינו שצ"ל שאצל רבה ור"ז הי' כלות הנפש ממש פירוד הנשמה מן הגוף, אבל כוונתי להעיר מלקו"ש הוא שתוכן הביאור ע"ד רבה ור"ז נתבאר עד"ז בדברי הרמב"ם בנוגע עצם החיוב דעד דלא ידע. אלא שאצל רבה ור"ז הי' כלות הנפש ממש, ולא באתי אלא להעיר.

הרב נ. געלבער

- ברוקלין נ.י. -

י. בהנחות בלה"ק "משיחות" (ש"פ שמיני ותזריע) ס"י בלתי מוגה וז"ל: (התוכן) וכמוכן גם בפשטות שגם בכלות הנפש יש ריבוי דרגות, ואף שכולם נקראים בשם כלות הנפש חלוקים הם זמ"ז ועד לחילוק הכי עיקרי (בעניינינו) כלות הנפש כעבודה הרוחנית, או כלות הנפש כפשוטו ממש, פירוד הנשמה מן הגוף.

ולדוגמא, רבינו הזקן מכאר כו' שחסידים הראשונים היו שוהין שעה א' שלימה כו' עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות כו' קרוב למעלת הנבואה, ומובן בפשטות שאי"ז באופן דכלות הנפש, פירוד הנפש מן הגוף.

ועד כדי כך שאפי' מעלת הנבואה ממש עד לנבואתו של משה רבינו שהיא הנעלית כו' גם היא באופן של נשמה בגוף, כפשטות הכתובים וכן הוא ע"פ רמז דרוש וסוד, ע"כ.

ולהעיר ממה דאי' בהמשך תער"ב ד"ה מצה זו תרע"ה עמ' תתקלא, וז"ל: ומ"מ על כדו"ד פ"נ שלא הי' בכחי' התיישבות בכלי ממש (וע"ד כמו שארי נביאים ואראה ואפול על פני משא"כ משה הי' עומד על עמדו כמו"כ הי' החילוק הזה במ"ת, דבנש"י עכדו"ד פרחא נשמתן כו') והחזירן בטל תחי' שזהו בכי' העוז דתורה כו', עכ"ל.

ובפשטות משמע שתולה ענין ה"פרחה נשמתן" בין מ"ר לשארי נביאים. ופ"נ דמ"ת - כמוכן - הי' פירוד הנפש מן הגוף עד שהי' צריכים לטל תחי'.

אבל י"ל שמדויק הל' שם במ"ש וע"ד כמו, ז"א שפ"נ

דמ"ת זה רק ע"ד וכמו ענין הנבואה, אבל בפרשיות יותר יש בזה גופא חילוקי דרגות כמבואר בהשיחה בארוכה.

א' התמימים
- תות"ל 770 -

יא. במה שנתבאר בשיחת ש"פ החודש בענין "שואלין ודורשין בהלכות הרגל ל' יום קודם הרגל", לכאורה יש להעיר:

(א) בהגדרת תקנה זו וטעמי' יש כמה וכמה חילוקי דיעות בפוסקים, ומשמעות דעת אדמו"ר הזקן היא: התקנה אינה לימוד הלכות הקרבנות, אלא הלכות הרגל, בכל רגל לפי ענינו. אלא שהטעם להזמן דל' יום הוא "כדי להזכיר את העם את הרגל שלא ישכחו להכין בהמות הכשרות לקרבן ויהי' להם שהות כל שלשים יום". מקור סברא זו הוא בבית יוסף ר"ס תכט, אלא שכפי הנראה, מחדש רבינו הזקן ענין זה גם על יסוד דברי התוס' בכורות (נז, ב) ובע"ז (ה, ב) שכתבו שעיקר התקנה היא בשביל הקרבן, שהרי מקורה הוא (כמפורש בפסחים ו, א-ב) מזה שהזהיר משה בפסח ראשון על פסח שני, ושם אין אלא עניני קרבן, אלא שלפי דעת התוס' גם עצם הדרשה לכתחילה היתה בהלכות הקרבן, ולפי אדה"ז הדרשה היא בהלכות הרגל, וטעם הזמן הוא כדי להזכיר על הקרבנות. כלומר, ממשלה ילפינן שהקרבן צריך הכנה ל' יום, ומזה אסמכתא לגבי דרשה בהלכות הרגל כדי להזכיר את הרגל שיכינו קרבנות.

ולפי הנחה זו, שהטעם דל' יום הוא מחמת הקרבנות, לכאורה יש להבין מה שהקשה בהשיחה מדוע מתחילים לדרוש מפורים ולא מיום שלפניו מחמת איסור חמץ החל באור לי"ד ניסן, כי לכאורה, לדעת אדה"ז, אין סיבה להניח שדוקא ל' יום הוא הזמן המספיק ומתאים ללימוד הלכות חמץ?

ומ"ש אדה"ז לגבי "לאחר שחרב בהמ"ק", לכאורה טעם מספר ל' יום אז הוא כדי שלא לבטל התקנה דלפנ"ז, ולא מטעם אחר.

ואולי יש לפרש כוונת השאלה, דהא גופא טעמא בעי, מדוע פירש כך אדה"ז את תקנת החכמים המיוסדת על הנהגת משה הנ"ל, ולא פירש בפשטות דקים להו לחז"ל של' יום הוא זמן מתאים ללימוד הלכות (או מגזה"כ או מסברא וכיו"ב) - דלפי"ז שמא פירוש התקנה הוא בשביל איסור חמץ וכיו"ב. וע"ד דברי הב"ח ריש סימן תכט.

(ב) במה שנתבאר בהשיחה, שבזמננו שבין כך מחלקין בין פסח וסוכות לעצרת (כמ"ש אדה"ז בס"ב) הי' לחז"ל לחלק ולהקדים דרשת הל' פסח ליום שלפני פורים (ואזל להו תירוש

התוס' בכורות הנ"ל שלא רצו חכמים לחלק בין פסח לסוכות).

לכאורה, מה שחילק אדה"ז ב"דורות האחרונים" אינו לגבי התקנה דל' יום, דמשמע בס"ג ש"בדורות הללו (ש)אין החכם שונה לתלמידיו הלכות (בכלל) לפי שהכל כתוב בספר", אלא לגבי דרשת החכם בשבת שלפני פסח להמון העם.

וגם מסעיף זה משמע שבשביל לימוד ההלכות אין צריך "ל' יום", שהרי החכם דורש את ההלכות להמון עם בשבת שלפניו.

ודרך אגב, כתב אדה"ז שם ש"בדורות הללו" "מצוה על כאו"א שילמוד הלכות הרגל קודם הרגל", ולא כתב "ל' יום", ומשמע שבטלה התקנה. ובריש סימן תלו הביא (כמ"ש בגמ' פסחים שם) דטעם חיוב בדיקה למפרש ויוצא כשיירה הוא "כיון ששואלין ודורשין בהלכות הפסח". ופשטות הלשון משמע שחיוב זה הוא גם עכשיו. ושמא יש לפרש בדוחק, שזהו טעם החלת החיוב על זמן זה מלכתחילה. וכבר דנו בזה בכ"מ, ואין הזמ"ג לעיין בספרים, ועצ"ע.

א' מאנ"ש

- ברוקלין נ.י. -

יב. בהנחה בלה"ק משיחות ש"פ שמיני ותזריע, בענין קם רבה ושחטי' לר' זירא, אות ה' בהערה, מעיר שלסיפור הנ"ל (עם ר' אברהם המלאך ואדמוה"ז) ישנם שינויי נוסחאות בזה, אך ישנם ג' דברים עיקריים השווים בכל הנוסחאות, והדבר הג' הוא הקשר דפעולה זו (שלא יהי' בכלות הנפש ממש) עם רבינו הזקן דוקא.

ולכאורה אינו מובן, איך ענין זה הג' שוה בכל הנוסחאות, דהלא בספה"מ קונטרסים ח"ב ע' 714 הלשון "ויספר הר"א זצ"ל את אשר שמע בעצמו מהוד כ"ק רבינו הזקן בעל התניא, אשר פעם אחת, אחר תיקון חצות כצותא יחד עם הרה"ק כ"ק הרה"צ ר' אברהם המלאך מיהר הוד כ"ק רבינו הגדול בעל התניא, ליטול ידיו ולאכול עוגה בחמאה, אשר בזה הציל את כ"ק הרה"צ הר"א המלאך מכלות הנפש". עכ"ל. (הדגשת המעתיק).

ואיך זה מתאים לכאורה עם המבואר בשיחה שלר' אברהם המלאך לא הי' שייך ענין כלות הנפש משום שכשמו כן הוא מלאך והיינו שתמיד הי' בתנועה זו*?

*

*

*

(*) אין הכוונה דלכל הנוסחאות זה פעל שלאדה"ז לא יהי' כלות הנפש, אלא שזה קשור בכלל עם אדה"ז ובהנ"ל הפי' שאדה"ז הוא שהציל את ר"א שלא יהי' אצלו כלות הנפש.

המערכת

בהנחה הנ"ל אות ו', מבאר שמה שלמשה ואהרן לא הי' כלות הנפש זהו משום שהיו להם כלים רחבים יותר.

ולכאורה צ"ל איך זה מתאים עם מ"ש בקרובי אקדש שע"ז רש"י מפרש, שמשה אמר לאהרן שהם גדולים ממני וממך, ואיך הם נחשבים לגדולים יותר ממשה ואהרן בזמן שלמשה ואהרן יש כלים רחבים יותר?

ואפשר לומר עפ"י המבואר בדא"ח ע"ד רצוא ושוב, שיש מעלה ברצוא ויש מעלה בשוב, המעלה ברצוא הוא בענין הגילויים, והמעלה בשוב הוא בענין העצם.

ועד"ז בענינינו: שיש מעלה בנדב ואביהוא בענין הגילויים, שהיו בדרגת "רצוא", וע"ז משה אמר שהם גדולים ממני וממך.

ויש מעלה למשה ואהרן בענין העצם, שזהו"ע ה"שוב". וע"ז נתבאר בשיחה שהיו להם כלים רחבים יותר.

שאל משה אליטוב

- תות"ל 885 -

יג. בהנחה בלה"ק משיחות ש"פ שמיני וש"פ תזריע ה'תשד"מ סעיף ח' באמצע כתוב וז"ל: "ומה שהי' זקוק לבקשת רחמים דוקא "בעי רחמי ואחי" הרי זה מפני שלאחרי שהנשמה נפרדה כבר מן הגוף ועלתה למעלה קשה ביותר לפעול עלי' שתסכים לרדת שוב למטה ולכן הוצרך להיות הענין דבעי רחמי ואחי וגם ענין זה נפעל ע"י רבה דוקא מכיון שאין חבוש מתיר את עצמו כו'".

והנה מעין זה מציינו בספה"מ ה'תש"א מאמר ד"ה יחינו מיומים וכו' אות א' כתוב (התחלת עמוד 48) וז"ל: "וענין מיתה היא כליון והסתלקות האור והחיות שנסתלק לשרשו ולזאת הנה בכדי להחיות את המת א"א להיות מבחי' מקור החיים, ועם היות שמתחילה הרי האור והחיות להוות ולהחיות נמשך מבחי' מקור החיים אבל לאחר שכבר נסתלק החיות אי אפשר שיהי' חוזר ונמשך ממדריגה זו עצמה להחיות את המת כ"א מבחי' רחמים רבים דעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מקור החיים הנה משם נמשך להחיות את המת וכו'".

ישראל שפאלטער

יד. בשיחת ש"פ שמיני ש.ז. בשיחה השני' ביאר ענין יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני, העני עושה עם הבעה"ב, שהעני צריך לעשות מצדו, ולזכות את הבעה"ב בזכות להשפיע עליו, ומביא שזהו הענין במתנות לאביונים שנוסף שהוא צריך ליתן, העני יסכים לקבל מאת הנותן לו ולולי זאת לא מקיים המצוה

הגם שזה לא כמזיד אבל כמאן דעביד לא אמרינן.

ויש להעיר משיחת פורים תשכ"א (בלתי מוגה) ב' הסברות בהמשלוח מנות א. - מנחת לוי "אויף צו מתקן זיין דעם ענין פון מפוזר ומפורד, האט מען מתקן געווען משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, וואס דערמיט ווייסט מען ארויס אחדות.

ב. - מתרומת הדשן - לפי שיש מצות סעודת פורים "קען דאך זיין אזא וואס ער האט נישט, דערפאר האט מען מתקן געווען משלוח מנות, בכדי אז יעדערער זאל האבען מיט וואס צו מאכען די סעודה", וע"ש ועי' ג"כ לקו"ש חט"ז פורים ב'.

והנפק"מ לדינא הוא, אם שלח משלוח מנות והשני מחל לו אם מטעם אחדות אינו נוגע הקבלה לפי "ער האט דאך ארויסגעוויזען" הקירוב ע"י השליחות משא"כ עם מטעם סעודה כל עיקר המצוה תלוי בהמקבל.

וממשיך שם זהו בנוגע משלוח מנות אבל במתנות לאביונים פשוט דטעם הוא משום אחדות ומביא ראיה שלא נתן מתנות לאביונים ברגע האחרון של פורים לפנות הערב והאכיון אינו יכול עוד לעשות הסעודה, מ"מ יוצא ידי חובתו נמצא דהטעם דמתנות לאביונים הוי' מטעם אחדות -

ומטעם אחדות אינו נוגע המקבל, א"כ אפי' אם לא קיבל הוי' צריך לקיים המצוה לפי שהראה האחדות, ובשיחה הנ"ל מבואר דבדואי אינו יוצא אם לא קיבל.

ויכולים לבאר זה דבמתנות לאביונים יש טעם בפשטות מה שצריכים הקבלה ובלא קבלה אינו יוצא במצוה, דאם אותו העני שירצה ליתן לו אינו רוצה לקבל ממנו א"כ נקרא עשיר ומאחר שאינו רוצה לקבל צדקה, דמי לעשיר באותו שעה לענין זה וצריך ליתן לעני אחר לפיכך צריך דוקא קבלה.

אברהם ישראל מאנגעל

טו. בנוגע למה שדיבר כ"ק אד"ש כהתוועדות ש"פ פרה ונש"פ תזריע ש.ז. בענין רבה ור' זירא, יש להעיר, מספר דברי יחזקאל (להרה"ק משינאווא בן הרה"ק מצאנז). ששואל שם כמה מהקושיות ששאל כ"ק אד"ש וז"ל התיירוץ הנוגע לעניינינו: וזהו כוונת הש"ס חייב איניש לבסומי בפוריא, היינו לבא לבסימות ומתיקות קדושה גדולה כפורים להשיג אור הבינה עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, היינו לבא לעולם. הוא שאין בו מגע עכו"ם כלל, והנה ידוע כי חמישים שערי בינה נבראו בעולם ומ"ט נמסרו למשה בסיני שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים, והכוונה שגם באותו שער הנ' היה לו השגה

שאינו יודע כי תכלית הידיעה הוא שלא נדע, והנה לגבי משה אם הי' משיג יותר מזה הי' אצלו בחי' כי לא יראני האדם וחי, ולמי שהוא במדריגה נמוכה מזה גם שער המ"ט הוא אצלו בחי' כי לא יראני וגו', וכן כל אחד ואחד לפי מדריגתו והשגתו השער הגבוה יותר מהשגתו היא אצלו בחי' כי לא יראני וגו', והנה איתא (בסוף מס' הוריות) דרבה הי' עוקר הרים, והי' השגתו גדולה מכל בני דורו, ולכן בשער אשר לגבי רבה לא הי' עוד בחי' כי לא יראני וגו' לגבי ר' זירא כבר הי' בחי' כי לא יראני וגו', והנה איתא בחולין (ל, א) אין ושחט אלא ומשך וכן הוא אומר זהב שחוט ואו' חץ שחוט לשונם, וזה הכוונה רבה ור"ז עבדו סעודת פורים בהדי הדדי איבסום רבה היינו שהגיע לבסימות ומתיקות הקדושה שלו. קם רבה, היינו שעמד על מדריגתו הגדולה ושחט' לר' זירא, היינו שמשכו לגודל המדריגה שלו, ובאמת אצל ר"ז הי' שם בחי' כי לא יראני וגו' וממילא נסתלק ממש והוכרח אח"כ להתפלל עליו ולהחיותו. ע"כ.

ברוך אהרן האם

- תחת"ל מאנטריאל -

טז. ביחידות אור לט"ז אדר ב' ש.ז. וכן התנועדות דש"פ תזריע ש.ז. הקשה על פס"ד אדמו"ר הזקן בשו"ע, דהיג לכאורה, צריכים להתחיל הלכות פסח מ"ג אדר, שלושים יום לפני י"ד ניסן, שאז מקריבים קרבן פסח.

ומלבד ההלכות דקרבן פסח ישנם גם ההלכות דבדיקת חמץ וביעור חמץ, וזמנם "אור לארבעה עשר"! ובזמן הזה, אף שאין מקריבים קרבנות, אבל הקושיא בעיקר הוא מצד בדיקת וביעורו חמץ! ע"כ.

ואולי י"ל ככהנ"ל, ובהקדים: מכואר בשו"ע אדה"ז שמי"ד באלול ואילך מתחיל חיוב לימוד הלכות החג.

ולכאורה, אפשר להקשות על זה - מכיון שבלייל ט"ו כבר צריך להיות בנוי סוכה שיקיים את המצות, מובן דיש חיוב לבנות הסוכה לפני כן, עכ"פ יום א', ובפרט לפי המנהג שבמוצאי יוה"כ מתחילין להתעסק בעניני הסוכה, ע"כ, מדוע חיוב לימוד הלכות סוכה אינה מתחיל מ"א, י"ב אלול אלא מתחיל מ"ד אלול? אלא הטעם לזה מובן, משום שהתקנה ללמוד ל' יום היא לפני תחילת החג, וכל פעולה שעושים לצורכי החג לפני כן, זהו דק כעין הכשרה שיהי' הכל מוכן לקיים כל המצות בחג, לכן אין כל סברא להתחיל ה"ל יום" זמן מוקדם יותר.

ואפי' לדעת הירושלמי שמכשירי מצוה מקבלין גדר של

מצוה, הרי מובן, וכמבאר בלקו"ש ח"ז פ' אחרי (ב) סעי' ו' -
 "אויך לדעת הירושלמי, איז אויף עשיית סוכה ולולב מאכט
 מען די ברכה "אשר...וציונו וכו'", בלייבט עס אלץ נאר א
 מצוה פון עשיית סוכה און ניט די מצוה פון בסוכות תשבו,
 עי"ש, דהיינו, שכל חשיבות של מכשירי מצוה בא רק מצד
 מצוה סוכות בנדו"ד, א"כ, מובן מדוע מונים הל' יום דוקא
 לפני ט"ו תשרי.

עדי"ז, י"ל בנוגע לפסח, דהנה מבואר בשו"ע אדה"ז או"ח
 סי' תלא (ועוד) שאין אדם עובר על חמיו בבל לראה וב"י אלא
 מליל ט"ו בניסן ואילך עי"ש, א"כ, בעצם החיוב שלא יהי'
 לאדם שום חמץ הוא דוקא מתחיל פסח, אבל מכיון שברגע שמתחיל
 פסח כבר צריך להיות נקי מכל משהו של חמץ, לכן באה לפני
 זה בדיקת חמץ (ע"ד בנין סוכה לעיל), א"כ, מובן דבדיקת
 חמץ הוא רק ענין של הכשרה לחג הפסח, ע"ד שאר ענינים
 שצדיכים להכין לימי הפסח, א"כ מובן מדוע לא מתחילין הל'
 יום מ"ג באדר.

ועוד, י"ל, דבנדו"ד שאני, משום דבנוגע סוכות, הרי
 התחלת הל' יום הוא בי"ד אלול - יום חול - ואף שר"ה ויום
 כפור באמצע, שרוב היום עסוקים בהם בתשובה ותפלה, אין זה
 נחשב לחסרון של ל' יום, משום שעיקר התקנה שהתחלתו תהי'
 ל' יום קודם לחג.

משא"כ בנוגע לפסח, א"א שהתחלתה תהי' בי"ג אדר,
 משום שביום זה עסוקים להכנות לימי הפורים (הכנה לקריאת
 המגילה, או לימוד המגילה, להכין משלוח מנות וכו'), נוסף
 לזה שיום זה הוא יום תענית ברוב השנים, שעוסקים בו
 בתשובה (ויש לנצל כל רגע פנוי לזה, משום שהוא עת רצון
 וכפי' שנת' בשיחת תענית אסתר תשמ"ג ו.ש.ז.) ובי"ד באדר
 הוא יום חג פורים, שבו צריכים לקיים כו"כ מצות, עד
 שאפילו הענין ד"משתה ושמחה" א"א לקיימו במשך כל היום
 כולו כמו בפורים קטן (בשנה מעוברת) משום רוב המצות שבוים
 זה (ראה התוועדות ש"פ תשא ש.ז. הנחה בלה"ק סעי' י"ג),
 ואם כבר נשאר זמן פנוי ללמוד, הרי, ע"ד שמבאר בסעי' ד'
 בשו"ע שם, שמרע"ה תיקן להם לישראל שיהי' דורשים בכל רגל
 בענינו של יום נס הנעשה בו כיום, כן הוא לגבי פורים, שיש
 להשתמש זמן הלימוד בעניני דיומא, לכן החיוב של הלכות
 פסח חל לאחר פורים. (אבל לפי הנ"ל, יוצא שהחיוב מתחיל
 (לא בי"ד אדר אלא) בט"ו אדר, ומלשון השו"ע משמע שכפורים
 גופא מתחילים ללמוד, ולכאורה ע"פ הנ"ל, הי' יותר מסתבר
 להתחיל ללמוד הל' פסח לאחר פורים).

בלקו"ש חכ"ב פ' תזריע-מצורע מבאר בסעי' ה' ש"מצד דעם דין, אז ער דארף זיין מחוץ לג' מחנות, דארף אויסקומען, אז די אזרה"ב "בדד יושב לבדו ישב שלא יהו טמאין אחרים יושבין עמו", איז בלויז שולל אן אנדער סוג טמאים אבער ניט מצורעים; דאקעגן מצד דעם חיוב פון "בדד יושב" דארף זיין "בדד" אויך פון אנדערע מצורעים ובהערה 49 בסופו מקשה - "וראה גם מ"ב ז, ג (הפטר פרשתנו): וארבעה אנשים היו מצורעים גו' ויאמרו איש אל רעהו גו' ומתן שם - "אלא שזהו גיחזי ובניו שמחוייבים לכבדו וכו', ע"כ.

ויש להעיר מס' איל מילואים, בענין הנ"ל, שמחלק בין המצורעים ואומר שמצורעים שנצטרעו מעוון לשון הרע אסורים לישוב יחד, כמאמרם ז"ל: "הוא הבדיל בין איש לאשתו ובין איש לרעהו לפיכך אמרה תורה בדד יושב, אולם מצורעים שנצטרעו לא מחמת סיבה זו, מותרים לשבת יחד. ובזה מיושב מה שחז"ל בסנהדרין ק"ז על הקרא "וארבעה אנשים היו מצורעים פתח השער" ומקשים "מי היו? א"ר יוחנן גחזי ושלוש בניו, - לכאורה מה איכפת להם מי היו? אולם שאלתם של חז"ל, היא כיצד ישבו אלה יחד, הלא אסור למצורעים לשבת יחד? לכן משיבים חז"ל, כי עוונם של מצורעים אלה לא הי' עוון לשון הרע (עיין שם בפרטיות הסיפור), ולכן מותר להם לשבת יחד.

מיכאל לונזניק

- תות"ל 770 -

יז. בשיחת ש"פ תרומה ש.ז. שיחה א' (ס"ט הנחה בלה"ק) מבואר שבעת אמירת ג' ראשונות וג' האחרונות של התפלה הנה אע"פ שהנוסח שוה בכל ימות השנה אך רואים במוחש שאינה דומה אמירת ג"ר וג' אחרונות בכל ימי השנה לאמירתם בר"ה ויוהכ"פ שאז משתדל יהודי לכוין יותר, והוא ניכר גם אצל איש פשוט, אז ער שאקלט זיך גאר אנדערש בתפלתו אפי' בג"ר.

וכן דובר בהתוועדות דשבת העבר שלכאורה הי' צ"ל חילוק כוונת ג"ר וג' אחרונות מבאמצע התפלה של שבת, ולפועל כששואלים איש פשוט האם צ"ל והאם יש לו כוונות אחרות בג"ר וג' אח' מהאמצעיים אומר שלא,

ויש להעיר מאור תורה להרב המגיד (רמזי תורה תהילים ד"ה רמז הפסוק תקעו כדפוס קה"ת דף עח ע"ב) וז"ל: רמז הפסוק תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגיגו, אפשר שרומז על כל בני ישראל המתפללים בראש השנה, והנה מנהג המון העם להתפלל התפילות של עמידה מלה במלה ובכוונה גדולה כל אחד ואחד לפי השגתו, ועיניו ולבו רק אל הרנה ואל התפילה. ולא אל דבר אחר איזה מחשבה זרה ח"ו. מפני שהתפלות של ר"ה הם

חדשים אצלו ואידי דחביבי לי' יהיב דעתי'. ומה גם מפני פחד הדין והתעוררות התפילות שהם ממריכין הלכבות. ומזה נתעורר להם הכוונה אבל לא כן התפילות שלפני עמידה. כמו פסוקי דזמרה ויוצאי אור שבהם הורגלו כל השנה והם לפנייהם דיוטגמא ישנה ולא יהבי דעתם עליהו. כאשר דשו בה כל השנה במרוצ', כאשר הולך על גבי גחלים ובלי כוונה כלל. ולזה הזהיר ואמר תקעו בחודש שופר. כלומר על זה איני צריך להזהיר אתכם על עיקר העמידה. כי בודאי תכונו בה. כי זה כבר תקעו ונגמר בלבם שצריכין כוונ' גדולה... אבל בזה אני מזהיר אתכם בשארי התפילות ותחנונים וקרבנות ופסוקי דזמרה וק"ש וברכותי'. שאתם דשים אותם בעקב והם עומדים ברומו של עולם, כל א' ואחד בפני עצמו הוא שלם ועליון ונישא מאוד ואתם אומרים נואש לתפילות אלו, כי עיקר מגמותיכם לתפילת העמידה"... וראה שם עוד שמאריך בזה (ואכ"מ).

מכ"ז נראה לכאורה שרק בתפלת העמידה היא שהתמנן עם או איש פשוט מתפלל מיט א גרעסערן חיות.

* * *

בספר השיחות ה'תש"ד דף 161 יש שם מנהג נאינו מפורסם כל כך ולכאורה ה' צריך להיות בספר המנהגים נז"ל: די ג' פסיעות פאל שמו"ע און נאך שמו"ע דארף דאס דער עומד לפני התיבה ניט טאן פאר חזרת הש"ץ, די הויכע שמו"ע. מען איז מפריד די רגלים איינעם פון אנדערען בעת מען הויכט אן זאגן "יהיו לרצון" סיני בתפלת לחש און סיני בחזרת הש"ץ און דאס ווערט אנגערופן עקר רגליו.

הרב יוסף יצחק לברטוב

- ברנקלין נ.י. -

יח. בהתועדות ש"פ החודש ש.ז. נתבאר מאמר חז"ל מאמין בחיי העולמים וזורע שהכוונה כפשוטו, שאצל יהודי הסדר שצריך "להאמין" אפי' בדברים שעולם כמנהגו נוהג וכו'.

באוה"ת להצ"צ על נ"ך ע' תנה ד"ה וזהו: אמונת זה סדר זרעים, ופי' התוס' בשם הירושלמי שמאמין בחיי העולמים וזורע, ולכאורה אין זה מובן מה אמונה צריך לדבר זה שנראה בחוש שכן מנהגו של עולם שזורעים וצומח מדי שנה, אלא י"ל הפי' סדר זרעים דכמו שיש זריעה בגשמינות שזורעין וצומח, כך הוא בעבודת ה' שמעשה המצות נקרא זריעה...וע"ז שייך לקרוא אמונת שמאמין בחיי העולמים וזורע שלזה צריך אמונה.

ועד"ז הוא באוה"ת במדבר ע' עט בד"ה והי' אמונת עתך.

ב) ולהעיר גם מסהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות (ע' מה):
שציווי ההאמנה אינה על מציאות האל כי ע"ז לא תצרר
לציווי... בחי' ממלא כ"ע אינו נופל ע"ז לשון אמונה אלא
כמ"ש ומבשרי אחזה אלוך' אחזה ממש... וכן אחזה אלוך' ממש
בראותו כל העולם חי וקיים כל נברא... ותארץ יש בה כח
הצומח להצמיח עשבים ואילנות עושים פרי... וז"ס אחזה אלוך'
אחזה ממש בראיית השכל כאלו רואה בעין, וא"כ לא שייך על
ענין זה ציווי להאמין שהאמונה לא יתכן אלא על דבר שאינו
רואה בעיניו ומאחר שענין זה נראה לעין הרואה מה נצרך
לאמונה ע"ז, ע"כ.

וע"פ ביאור זה מוכן השאלה באוה"ת הנ"ל מה אמונה
צריך לדבר זה שנראה בחוש וכו'.

* * *

בשיחה הנ"ל ע' טז בביאור סיפור הזהר ע"ד רב ייסא
(המנונא) סבא - ...ונמצא, שלא זו בלבד שאין זה דבר הרגיל
שאין בו כל חידוש, אלא אדרבה... יש לעשות "נס" וכו'.

עה"פ בפ' נח (ח, כא-כב) פרש"י (מחז"ל) לא אסף ולא
אסף כפל הדבר לשבועה, לא ישבתו לא יפסקו כל אלה מלהתנהג
כסדרן.

ועפ"י קבלה וחסידות - ששני מיני זיווגים יש למעלה
אחד מסוד החיצוניות שזה אינו פוסק שום רגע שאינו צריך
למ"נ והוא המקיים העולמות ובו מתקיים הטבע המוטבע בנמצאות
ולא שינו שמים וארץ מדתם... והזיווג השני הוא זיווג הפנימיות
שזה צריך להעלאת מ"ן... ואז תתחדש בעולם הנהגה מחודשת
והיא עשיית הנסים השולטים על הטבע... ובזה יוכן מרז"ל
בשבת... הקורא הלל בכל יום ה"ז מחרף ומגדף... פסוד"ז נתקנו
על השבח של בחי' הראשונה מה שמחדש בכל יום מע"כ להיות
עולם כמנהגו נוהג אבל קריאת ההלל נתקן על בחי' הב'
דהיינו על הנסים שהם בחי' שלא כמנהגו של עולם... וכפרש"י
דהל' כמתלוצץ שהרי בכל יום הוא מנהגו של עולם (אוה"ת
בראשית יט, א).

דמכהנ"ל משמע שעל עצם קיום העולם אין שייך ל' נס,
ונשבע שלא יפסקו.

* * *

בהתוועדות הנ"ל - בביאור סיפור הגמ' קם רבה ושחטי'

לר' זירא - הובא דעת רבינו אפרים ונאמר שדבריו הובאו
בר"ן ובמאור הקטן -

ויש להוסיף שכן הובא דבריו בב"י לטווא"ח רסתרצ"ה
[צוין בהערות לשיחה הנ"ל]. ובב"ח שם, בט"ז שו"ע או"ח
סתרצ"ה סק"ב, וראה גם יד אפרים שם, פרי חדש שם סק"ב.
וראה פע"ח שער הפורים פ"ו: ולכן מצוה לשתות יין בפורים...
לא ישתכר אלא יתבסס... ולכן כי שחטי' רבה לר' זירא בעי
רחמי' ואתסי.

* * *

בשיחה הוקשה למה לא עשה רבה תשובה - ולהעיר מהמובא
ברמ"א סתרצ"ה בשם תרומת הדשן דאם הזיק אחד את חבירו מכח
שמחת פורים פטור. וע"ד הדיעה בנוגע לערב שבת (חו"מ סשע"ח
ס"ח).

ומשו"ז גם לשנה הבאה הציע לר"ז ניתי מר ונעכיד
סעודת פורים בהדי הדדי, ע"ד שמותר לרוץ בכל ערב שבת.

* * *

להקשיא מדוע נשנה הבאה הזמינו רבה והרי התורה
אמרה ונשמרתם מאד לנפשותיכם -

להעיר מהל' פסח בשו"ע אדה"ז סתע"ב סכ"א: מי שאינו
שותה יין כל השנה מפני ששונאו או שמזיקו אעפ"כ חייב
לדחוק א"ע לשתות ד' כוסות כמו שאמרו חכמים על רבי יהודה
ברבי אילעי שהי' שותה ארבע כוסות של פסח ואח"כ הי' צריך
לחגור צדעיו עד עצרת.

* * *

להמבואר בסיפור אדה"ז ור' אברהם המלאך שהיותו תמיד
בתנועה ומצב של "מלאך" לא הי' אצלו ענין של "כלות הנפש" -

לכאורה, בכל הנוסחאות בסיפור זה - הגיע ר' אברהם
המלאך למצב של כלות הנפש דוקא וע"י פעולות אדה"ז ניצל
המלאך.

* * *

להנאמר בענין שלשים יום לפני החג דורשים הל' החג,
ונאמר שלכאורה קשה על המשנה ריש מס' שקלים באחד באדר
משמיעים על השקלים והרי אדר הסמוך לניסן הוא תמיד חסר,
היינו רק כל יום והיו צריכים להשמיע יום לפני אחד באדר,

ולכאורה: א) המשנה מדברת בזמן שבית המקדש הי' קיים וא"כ הרי קדשו עפ"י הראי', והי' אפשרי שאדר יהי' שלשים יום, ב) בשנת העיבור כותב הרמב"ם בהל' קדה"ח פ"ד, הי"ז: רצו תשעה ועשרים יום רצו שלשים יום, שחדש העיבור הרשות לבית דין להוסיפו מלא או חסר. - ועפ"י"ז איך יכריזו יום א' לפני אחד באדר.

א' מאנ"ש
- ברוקלין נ.י. -

לט. בשיחת ש"פ תזריע, פ' החודש (הנחות הת') סכ"ט נת' שדוחק לומר שהסיפור עם אדה"ז ור' אברהם המלאך בנוגע "בייגל מיט פוטער" הי' כמה פעמים, ומסתבר שקרה (רק) פעם אחד.

והנה אחד מהמקורות לסיפור הנ"ל הוא מכתב כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ (נדפס כסה"מ קונטרסים שנז, ב. ובס' אגרות קודש שלו ח"ג ע' שפג), ולאחרי הסיפור ממשיך שם: ספור זה זכינו לשמוע בשיח קודש הקדשים הור כ"ק אדמו"ר הרה"ק בי"ט כסלו תרס"ג, וביאור ע"ז זכיתי לשמוע מפיו בסעודת פורים שנה ההיא בהיותנו בוויען.

ולהעיר שבשיחת ש"פ שמיני סל"ד הובא סיפור מכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהיותו בוויען ושכאחד הימים שהי' שם הי' בכלות הנפש.

וידוע (בכמה שיחות כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ) שבשנת תרס"ג הי' כ"ק אדמו"ר נ"ע כמה חדשים בוויען (וגם כפורים - לקו"ד ח"ב פרט, א).

ואם סיפור הנ"ל עם אדמו"ר נ"ע בכלות הנפש הי' בשנת תרס"ג - יומתק שבאותו זמן ביאר לבנו אדמו"ר מהור"י"צ הענין דכלות הנפש כו'.

* * *

בשיחה הנ"ל הובא מ"ש התורה תמימה על מ"ש רש"י בפרשתנו יג, מ. עיי"ש.

ולהעיר שמ"ש התורה תמימה הוא כמעט אות באות ותוכן של המשכיל לדוד עה"פ. והוספת התו"ת היא: "והיא פליאה גדולה" "ואין ספק לדעתי כי ט"ס ברש"י" שזה (הט"ס) שלל בהשיחה. עיי"ש.

לוי"צ פרידמן

כ. בהתוועדות דש"פ תזריע, פ' החדש (סט"ו בהנחות הת'):
...בא מ"ת איז געווען די חתונה צווישן דער אויבערשטער
(דער איש) מיט כנסת ישראל, אידן (די אשה).

וראה ויק"ר פ"כ, י: ביום חתונתו זה הר סיני.

אמנם יש להעיר איך זה מתאים עם מ"ש בשמו"ר (ספט"ו)
ונת' בכ"מ בחסידות (ראה לקו"ת שה"ש מח, א ואילך) דבמ"ת
הי' האירוסין ורק לע"ל יהי' הנישואין?

לאח"ז ראיתי באוה"ת לשה"ש (ח"ב ע' שפז) דמכאן דמ"ש
במדרש "חתונתו" זהו "אירוסין",

וז"ל: "רבות פ' אחרי ס"פ כ' שמחת בתי זהו מתן תורה,
שמחתי, זהו ביום חתונתו זה הר סיני, וביום שמחת לבו זה
אהל מועד וכ"ה ברבות פ' במדבר ס"פ ב', ובפ' נשא פ"ב על
פסוק ויהי ביום כלות המשכן דרמ"ח ע"ד ביום חתונתו זה
סיני חיתונין היו שנאמר וקדשתם היום ומחר, וביום שמחת
לבו זה מתן תורה שנאמר ויתן אל משה ככלותו בפ' תשא ל"א
י"ח ככלתו כתיב, דבר אחר ביום חתונתו זה אוהל מועד,
וביום שמחת לבו זה בית העולמים כו', משמע שחתונתו זהו
אירוסין כמו שהביא ע"ז פסוק וקדשתם היום ומחר שהו"ע
קידושין וכ"מ בכתובות דק"ב ע"ב דקדושין נק' חיתון, אף
שבתוספות בכתובות דמ"ז סע"א נדחק ר"ת לפרש בענין אחר,
מ"מ גם לדבריו כן, וכ"ש שהעיקר כפירש"י כמ"ש במ"א, וגם
מהמדרש הזה ראוי לפי' רש"י דאירוסין נק' חיתונין...".
עכ"ל עיי"ש.

* * *

בשיחה הנ"ל (סעי לכ) נת' בנוגע הידוע דכהן הוא איש
החסד - איך זה מתאים עם מאחז"ל שכהנים קפדנים הם. ונת'
דהקפדנות (בנדון זה) בא מצד ריבוי החסידים.

...ועפ"ז איז מובן ווי דער ענין פון כהנים קפדנים
שטימט דערמיט וואס א כהן איז איש החסד... ווייל אדרבה
קפדנות פון א כהן איז יי תוצאה פון רוב חסדו. עיי"ש.

ויש להעיר (גם) מביאורי הזהר להצ"צ (ח"א ע' קג)
וז"ל: ולכן אמר וחסידיך ירננו שיומתקו הגבורות ע"י
הכהנים שהם מחסדים דאימא הנלקחים מגבורות דאבא משא"כ
הלויים הם גבורות דאימא (ולכן כהני קפדני ניהו כי שרשם
מגבורות דאבא). עכ"ל. ועיי"ש באורך.

* * *

שם סל"ד בנוגע לע"ל: ...עם וועלן זיין אוה"ע, און

אויך בעל חיים בלתי טהורים, כמ"ש וגר זאב עם כבש וגו', דער זאב וועט דעמולט בלייבן א זאב טמא, ועד"ז די שאר חיות הטמאות [בנוגע א חזיר שטייט "עתיד חזיר ליטהר", אבער ניט בנוגע צו שאר חיות ובהמות טמאות]...

ולהעיר מלקו"ש ח"ד ריש ע' 260 וז"ל: וזאת למודעי: אמרז"ל... למה נקרא שמו חזיר כו' להחזירו לנו, מוכח דגמל שפן וארנבת ישארו באיסורן, - ולא קשה מהנ"ל כי מבואר (באגה"ק סכ"ו ובכ"מ, ועייג"כ פסחים סח, א) דשני זמנים לע"ל כשיהי' עדיין אסור וטמא וכו', ואז רק חזיר יטהר, ואח"כ כשרוח הטמאה יעביר מן הארץ תבטל כל המרכבה טמאה דגמל כו'. עכ"ל שם.

ועפ"ז נמצא דהמבואר בהשיחה הוא בתקופה הא' דלע"ל, וגם: דאינו כשיטת הרמב"ם לכאורה, דהרי להרמב"ם הפסוק "וגר זאב גו'" כפשוטו הוא רק בתקופה הב' (ראה לקו"ש חט"ו ע' 418 ובהערות שם), משא"כ בתקופה הא' "וגר זאב עם כבש..." משל וחידה" (רמב"ם הל' מלכים רפ"ב).

אהרן לייב ראסקין
- תות"ל 770 -

כא. בההתועדות דש"פ תזריע סכ"ו: ...דערפון קומט אויך ארויס א נפק"מ לחידודי - כידוע די "פורים - תורה'ס בנוגע לאשת ר' זירא: וויבאלד אז "שחטי' לר' זירא" און אזוי איז געווען דער מצב כל הלילה ביז "למחר" - ווערט א שאלה בנוגע צו קידושי אשתו, ווארום האשה קונה עצמה בגט ובמיתת הבעל. ועוד "פורים - תורה'ס" כגון זו...

ומענין לענין אולי כדאי להעיר מספר שדה הארץ ח"ג לר' אברהם ב"ר שמואל מיוחס - ליוורנו "כריח שדה אשר ברכו ה'" לפ"ק (אינני ברור אם הינו"ד של "כריח" הוא מן החשבון) - ס"ה, והיות שאין הספר מצוי - מועתק בזה.

וז"ל: שאלה נשאל מרן השואל בחלום אם אחד מן הארבעה שנכנסו לפירס כגון ר' עקיבא שנכנס בשלום ויצא בשלום אם הי' חייב לברך ברכת הגומל או לא ונפקא מינה אם יזכה איזה בן אדם לידי מידה זו ושכמ"ה. והשיב הנשאל דאיננו חייב לברך מאחר דאין זה חולי וכיוצא.

ואני אומר דאיפשר דאין הדין כן והוי דנמה למ"ש הפוסקי' ועיין בפסקים וכתבים אם אשת אליהו וריב"ל וכו' ונפק"מ אם יזכה אדם לזה אם יש להם כנים אם יכולים להנשא או הוו אשת איש והשיבו להלכה ולמעשה דודאי חשובי' הם כמתים מאחר דנתעלמו לגמרי מן העולם הזה ומותרנ' נשותיהם

להנשא וא"כ הרי למדנו כי לא מתו ואפ"ה דיינינו להו כמתים
ונשותיהם כאלמנות וינשאו שעלייתם לשמים ה"ז מיתה וכמו כו
כנ"ד אפי' שאינו חולי ולא הצלה מנזקי עולם הזה אלא הצלה
ממוקשי העולם העליון אפ"ה הרי זו נקרא הצלה מעלייא
וחייבין לברך הגומל ולהודות לאל יתברך כי זו הי ההצלה
העיקרית שהיא הצלת הנפש ממוקשים קשים ממות לבל הורד
לשואל דהלא כל עיקר הברכת הגומל היא בסיבת שניצול מסכנת
נפשו לא מסכנת גופו ואין סכנה גמורה מזו כנז'. וגם יש
קצת ראי' מכהן גדול אשר הי' עושה יום טוב לאוהביו בשעה
שהי' יוצא בשלום מן הקדש והיום טוב הוא יותר כמה וכמה מן
הגומל ואם נפשו לאסתפקי גם ככהן גדול אם הי' אומר ברכת
הגומל או לא צא והבא לך ראי' גם אתה. עכ"ל.

א' התמימים
- תות"ל 770 -

ש ו נ ו

כב. בגליון כט אות כב מאריך הרב ש.ז.מ. בענין לימוד
מאמרי כ"ק אדמו"ר שליט"א, ומביא גם כמה סיפורים וכו' איך
שבכל מאמר יש חידוש, ואיך שיש לדייק בהחידוש ע"פ השוואה
למאמרים שהוא מיוסד עליהם.

וכדאי להעיר מענין שהזמ"ג, דכפתח דבר לד"ה ראשית
גוים עמלק פר"ת לכ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ נ"ע (שנדפס בשנה
שעברה בקונטרס בפ"ע) כתב כ"ק אדמו"ר שליט"א (בנוגע
לשינויים שבמאמר זה לגבי המאמר שהוא מיוסד עליו, ד"ה
ראשית גוים פר"ת לאדמו"ר מהורש"ב נ"ע) "והרבה יש ללמוד
משינויים אלה, ולימוד מיוחד ועמוק - בעיון דביאור אותו
הענין שבמאמר הא' ע"י ההוספה שבמאמר הב"י עכ"ל"ק.

ובאתי רק להעיר.

א' מאנ"ש
- ברוקלין נ.י. -

כג. תורת לוי יצחק (ארבעים שנה להסתלקותו תד"ש - תשד"מ).
(רח) ע' רצא (מדות) וכמ"ש ברשימה על המשנה במנחות
פז"א מ"ה אבא שאול אומר שם היו נותנין שני בזיכי לבונה
של לחם הפנים כו' אמר להן והלא כבר נאמר ועליו מטה מנשה
ע"ש (216)

רט) ע' שב (כלים) וכמ"ש במ"א על מארז"ל (42) שלשה צריכין רחמים, חלום טוב מלך טוב שנה טובה (217).

רי) ע' שח (כלים) ועיין ברשימו דקב דקב (218) רשו (18) בענין עכברא דשכיב אדינרי (219).

ריא) ע' שכב (כלים) וכמ"ש במ"א בס"ד ברשימה בקב"ק ע"ש (220).

ריב) ע' שכה (כלים) וכמ"ש ברשימה דפסח שני (221).

(217) נזכר ג"כ לעיל סכ"א ובהערה 43.

(218) כנראה מיותר.

(219) נסמן לעיל סי"ג הערה 19.

(220) נסמן לעיל סקנ"ב הערה 184.

(221) נסמן לעיל ס"ב הערה ד - ויש להוסיף שם תורת לוי יצחק ע"ז ע' רכא. כלים ע' שכה.

י.א.י.

ה י ו ם ה י ו ם - ברוקליו נ.י. -

כד. בהיום יום י"ט תמוז, (הועתק בספר המנהגים) וז"ל: מהנהגות אאמו"ר: כשנסע מביתו, אף שנשאר במקום אחד כמה חדשים, הי' אומר בכל יום אחר התפלה תפלת הדרך - בלא שם ומלכות, ע"כ.

וצריך בירור האם גם בשבת אומרים תפלת הדרך. ומאחר ולא כתוב בכל יום חול יש לומר שגם בשבת אומרים, וכמו הקונה שביטה בספינה או השוהה באמצע דרכו ביער בשבת שאומר תפלת הדרך.

* * *

לכאורה טעון ביאור הלשון שם בסופו "שם ומלכות" הרי אין שם "מלכות", אבל נראה לקשר את זה עם מ"ש בשו"ע סי' ק"י שטוב להסמיכה לאיזו ברכה שתהי' ברכה הסמוכה לחברתה שא"צ לפתוח בברוך, וע"ז אומר שבמשך שהותו שם הי' אומרה אחר התפלה ולא הי' סומך לברכה אחרת.

* * *

וכאן המקום להעיר אודות הזכרת השם בתפלת יהי רצון

שיבנה גו' (שלא בשעת התפלה) מפס"ד הררז"ש שליט"א דווארקין להזכיר את השם ולא לומר "השם אלקינו". ומה שמובא בהיום יום "שם ומלכות" צ"ל שהכוונה רק להשם שבסופו.

יוסף יצחק איידעלמאן

- תות"ל 770 -

כה. י"א אד"ש: "חסידות כוללת שני ענינים עיקריים: א) הבנת כל הלכה בפרשה ומקורה העצמי... ב) הבנת ענין כל הלכה בעבודה... בהנהגת האדם בחיי עולם זה".

ראה תוכן שיעור תניא דיום זה (והמשכו למחרת):
"ונתגשמו הם והעולם עד עת קץ הימין שאז יזדכך גשמינות הגוף". (והיינו אופן הא' - כמו שהי' לעתיד בתכלית העילוי). וברפ"ז: "תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אוא"ס ב"ה... תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות". (והיינו אופן הב' "למצוא בזה ענין בעבודה... בחיי עולם זה").

י"ד אד"ש: "פורים - כתו"א ביאור ד"ה יביאו לבוש... צ"ל: והיא בחי' פני וזו היא המסתתרת...".

ראה שיעור תניא דיום זה: אשר הן הן פנימיות רצונו ית' בלי שום הסתר פנים.

י"ט אד"ש: "...דער רבי (רבינו הזקן) האט אונז געלערנט אז דער אל"ף פון חסידות איז אויסצוניצען די טבעיות אין עבודה...".

ראה שיעור תניא דיום זה (ע' 96): ירידתו לעוה"ז... כדי להפרידם מהרע של שלש קליפות הטמאות... ולקשרם ולייחדם באוא"ס ב"ה אשר ימשיך בהם ע"י קיומו כל רמ"ח מ"ע בנפשו החיונית.

כ"ג אד"ש: "...א רב בעדארף בכל עת ובכל רגע געדיינקען אז תמיד שטייט ער אויף דעם שוועל... פון עומק רום און עומק תחת".

ראה שיעור תניא דיום זה (ס"ע נה): כי היא בחי' ממוצעת.

ה' ניסן: "...לא מקומו של אדם מכבדו...".

להעיר משיעור תניא דיום זה (ע' נה): מעלה אותן עד מקומה ב"ס דיצי' ושם מאיר ומתגלה אוא"ס ב"ה.

הרב מיכאל אהרן זעליגזאן

- ברוקלין נ.י. -

לזכות

הילדה אסתר תחי'

לאורך ימים ושנים טובות

נולדה ביום ו' עש"ק פ' תוריע

כ"ו אדר שני

תחי' שנת דברי משיח

ולזכות

אחי' שלמה ויוסף שיחיו

אחותה דבורה רייזל תחי'

נדפס ע"י הוריהם

הרה"ת ר' אלעזר ליפא וזוגתו מרת בילא חיי' שיחיו

הרשקופ